

Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynets rolle og arbeid med arbeidsulykker - eksempel Sjursøya

Seniorinspektørene Knut Elkjær og André Kaarød

Arbeidstilsynet Oslo

26.10.2010

Både jernbaneulykke og arbeidsulykke

- Tre arbeidstakere omkom på jobb
- Ulykken hadde sitt utspring i en virksomhet underlagt arbeidsmiljøloven

Skiller seg fra flertallet av ulykkene vi undersøker:

- Statens havarikommisjon og Jernbanetilsynet var tungt involvert, sammen med Politiet, for å finne årsaker og forebyggende tiltak og evt. brudd på regelverk.

Normalt gjør Arbeidstilsynet og Politiet undersøkelsene alene

Hva skjedde – fra melding til tilsynsrapport

Ulykken ble ringt inn av en trafikkleder ved Oslo Havn KF

- en av deres arbeidstakere var omkommet

Plikt til å melde alvorlige arbeidsulykker

Dersom arbeidstaker omkommer eller blir alvorlig skadet ved en arbeidsulykke, skal arbeidsgiver straks og på hurtigste måte varsle Arbeidstilsynet og nærmeste politimyndighet.

(Arbeidsmiljøloven § 5-2 nr 1)

Når vi får melding – vurdere om vi skal rykke ut

...for å skaffe informasjon som gir grunnlag for:

- Forebyggende arbeid - Arbeidstilsynets reaksjoner overfor virksomheten.
Pålegg som kan hindre at ulykken skjer igjen – eventuelt pålegg som stans av hele eller deler av virksomheten
- Politiets behandling av saken

Sjursøya: - Vi rykket ut med to inspektører og en jurist.

Sjursøya onsdag 24.mars

På vei for å finne Politiets innsatsleder

Etter ulykkesbefaringen

Arbeidsgruppe: Vi tre som rykket ut + tilsynsleder + mediekoordinator.

- Kontakt med politiet via telefon
- Fulgte med i media – omtale av hendelsesforløp og mulige årsaker
- Tok i mot ytterligere ulykkesmeldinger
- Orienterte oss om hva berørte virksomheter gjorde for å ivareta sine arbeidstakere

Vurdering: Hva gjør vi videre?

Besøk hos Cargonet og Jernbaneverket, Alnabru fredag 26. mars

En første orientering

- om anlegget
- hvordan arbeidet og virksomhetene er organisert
- om ulykken
- hva som var gjort for å ivareta de ansatte

Møte med Jernbaneverket 8. april

- Ledelse, hovedverneombud og verneombud
- Gjensidig orientering - Hva har AT og JBV gjort etter ulykken
- Risikokartlegginger
- Avvikssystem
- Opplæring
- Arbeidstid
- Kommunikasjon mellom togekspeditører og skiftemannskap
- - *Alnabru er en gammel stasjon på bristepunktet av hva den kan tåle. Risikovurdering i 2006 – Bemanningen ble økt til to personer*
- - *VO opplyste om problemer med GSMR-telefonen*

Ettersendt dokumentasjon fra Jernbaneverket

- Organisasjonskart
- Timelister for aktuelle togekspeditører
- Opplæringsplaner for Alnabru hovedstillverk og slippstillverk
- Risikoanalyser
 - Risikoanalyse av arbeidssituasjon for skifteoperasjon slippstillverket (2001)
 - Endringsanalyse txp's arbeidssituasjon ved Alnabru stasjon (2006)
- Referater fra vernerunder
- Referater fra arbeidsmiljøutvalget (AMU)

Særmøter med hovedverneombud og verneombud

Snakket fritt. Temaer var bla. størrelsen på verneområder, verneombudenes arbeidsbetingelser mv

Viktig endring i verneområder etter ulykken

Trafikkområde Oslo er skilt ut som eget verneområde. Tidligere var det et felles verneombud for trafikkområde Oslo og Østfoldbanen.

Trafikkområde Oslo omfatter Alnabru, Loenga, Grefsen, Filipstad og stasjonskontoret på Oslo S (men ikke togledersentralen på Oslo S).

Verneombud med lang erfaring fra Alnabru

Besøk ved togstyringssentralen på Oslo S

Møter med Politiet og Jernbanetilsynet

- Utvekslet informasjon om regelverk (jernbaneloven og arbeidsmiljøloven) og hva som har skjedd i saken

Statens havarikommisjon – rapport 3. mai

- Leses!
- Til stede på pressekonferansen

Mai - Observasjoner i kontrolltårnet på Alnabru

- To uanmeldte besøk - Flere timer
- Samle inntrykk av arbeidsoppgavene - Snakket med togekspeditørene
- Fikk flere synspunkter på at arbeidsbelastningen til tider kunne være stor
 - *det er stor risiko hva en mann må utføre*
 - *vi har behov for å gå et annet sted når det koker. Muligheten er begrenset*
 - *GSMR-telefonen henger seg opp. Tidkrevende å få den til å virke igjen. Har fått en ny, men den fungerer heller ikke stabilt*
 - *Bekymret for bemanningssituasjonen framover. Vanskelig å få søkere*
 - *Føler de ikke blir hørt i tilstrekkelig grad om sin arbeidssituasjon og om arbeidsbelastninger ved endringer*

Møte med Jernbaneverket 25. juni

- Til stede linjeledere, hovedverneombud og verneombud
- Konfronterte dem med opplysningene vi hadde fått fra togekspeditørene om arbeidssituasjonen deres
- La fram våre inntrykk og spørsmål til mottatt dokumentasjon på opplæring, timelister, risikoanalyser, vernerunder

Tilsynsrapport og varsel om pålegg

Våre undersøkelser har avdekket at:

- 1) Arbeidsbelastningen til togekspeditørene er til tider for høy
- 2) Jernbaneverket har ikke foretatt nødvendige kartlegginger av arbeidsforholdene til arbeidstakerne
- 3) Jernbaneverket har ikke gode nok systemer for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av krav i arbeidsmiljøloven m. forskrifter

For høy arbeidsbelastning

- Txp opplyser at summen av arbeidsoperasjoner til tider så høy at det reduserer muligheten for å ivareta sikkerhet
- Begrenset mulighet for avlastning når oppgavene blir så mange at "det koker"
- Gammel stasjon – ikke tilpasset endringene i godstrafikken
- Problemer med GSMR-telefonen
- Mange folk på opplæring på stasjonen

Mangelfull kartlegging av arbeidsforholdene

- Risikovurderingene fra 2001 og 2006 fanger ikke opp arbeidsbelastning, arbeidstidsordninger osv
- Rapporter fra vernerunder 2007, 2008 og 2009 rapporterer bare om ett avvik på Alnabru – en manglende avtrekkskanal. Lite sannsynlig at det i løpet av tre år kun er ett arbeidsmiljømessig avvik, særlig sett i lys av det vi fikk opplyst ved våre samtaler med txp og verneombud

Mangelfulle systemer for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av arbeidsmiljøloven m. forskrifter

- Jernbaneverket kunne ikke legge fram noen meldte avvik på arbeidsmiljø på stillverket

Tyder på at arbeidstakerne ikke melder fra om uønskede hendelser eller i tilknytning til eget arbeidsmiljø, eller så blir slike meldinger ikke dokumentert

- Synergi blir i liten eller ingen grad brukt til å melde fra om arbeidsmiljømessige avvik som for eksempel høy arbeidsbelastning

Varslet pålegg – kartlegging av arbeidssituasjon - tiltak

- **Jernbaneverket må kartlegge arbeidssituasjonen til arbeidstakerne på sentralstillverket på Alnabru, og på den bakgrunn vurdere risiko og iverksette tiltak for å redusere risikoforholdene, mht arbeidsbelastning, arbeidsoppgaver, arbeidstidsordninger og utførelse av arbeidet, slik at togekspeditørene ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger og slik at sikkerhetshensyn ivaretas.**
- **Virksomheten må underveis i kartleggingsprosessen iverksette midlertidige tiltak som sikrer at arbeidsmiljøet til togekspeditørene er fullt forsvarlig.**

Varslet pålegg – bedre system for avviksbehandling arbeidsmiljøforhold

- **Jernbaneverket må gjennomgå og iverksette nødvendige endringer i prosedyrer og rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av arbeidsmiljøloven.**

Tilbakemelding fra Jernbaneverket

- Oppfatter prosessen med Arbeidstilsynet som konstruktiv
- Erkjenner at sentralstillverket på Alnabru er uhensiktsmessig. Nytt anlegg har vært under planlegging lenge. Skal sette i verk ytterligere tiltak for å sikre at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig inntil nytt anlegg er på plass
- Nytt GSMR telefonsystem med større kapasitet er innført fra 1. oktober
- Vurderer midlertidige og varige tiltak som kan redusere belastningen som opplæringsvirksomheten på Alnabru medfører
- Skal gjennomføre en kartlegging og analyse av arbeidsmiljøforholdene ved Alnabru
- Arbeidsmiljøundersøkelse i samarbeid med BHT
- Mer fokus på melding av arbeidsmiljøforhold i Synergi

Vedtak om pålegg 14. oktober

Begge pålegg har frist til 20. desember 2010 for gjennomføring

Krav om at påleggene skal behandles av arbeidsmiljøutvalget før det gis tilbakemelding til Arbeidstilsynet

